

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно)

Освітньо-професійна програма: Переклад з англійської мови

Освітній рівень: Перший бакалаврський

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

Дніпро 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.....	3
2. Анотація до курсу.....	3
3. Мета та цілі.....	4
4. Компетентності та результати навчання.....	4
5. Організація навчання.....	5
6. Самостійна робота.....	9
7. Контрольні заходи та критерії оцінювання.....	10
8. Політика курсу.....	13
9. Рекомендована література.....	14
10. Кодекс доброчесності.....	15

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вступ до перекладознавства
Викладач (і)	К.філол.н, доц. Пасько Ганна Михайлівна, ст. викладач Піддубна Людмила Миколаївна
Контакти, Е-mail викладача	Кафедра перекладу та іноземних мов, к. 424, е-mail: pasko7anna@gmail.com
Форми організації навчання з дисципліни	лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, кількість модулів: 3 Загальна кількість годин на вивчення дисципліни: 90 з них: лекційних: 24, семінарів: 16, самостійна робота студента: 50
Тип навчальної дисципліни за навчальним планом	Обов'язкова циклу фахової підготовки, Курс: 1 Семестр: II, чверть IV Вид контролю: екзамен
Додаткові інформаційні матеріали	https://nmetau.edu.ua/ua/mdiv/i2016/p3079
Години консультацій:	13.00-14.00 вівторок – четвер

2. Анотація до курсу

Курс « Вступ до перекладознавства» є одним з обов'язкових компонентів ОП циклу фахової підготовки, спрямованим на здійснення гуманітарної підготовки майбутнього перекладача та є логічним продовженням курсів «Вступ до мовознавства», «Практичний курс читання та перекладу з англійської мови», « Практика перекладу з англійської мови».

Лекційна частина курсу передбачає створення теоретичної основи для подальшого набуття студентами практичних умінь і навичок у галузі перекладу та вивчення моделей і закономірностей процесу перекладу і перекладацьких відповідностей, а також способів перекладу текстів різних жанрів і стилів.

Практичні заняття з дисципліни сприяють формуванню початкових навичок обробки тексту у процесі перекладу з англійської мови на українську; виробляють здатність до самостійного пошуку та засвоєння нового матеріалу; розвивають творче мислення при виборі способів перекладу, а також при виконанні практичних завдань при самостійній роботі, які вимагають професійної компетенції перекладача.

3. Мета та цілі

Мета курсу: надання студентам необхідних знань про перекладознавство як науку, розкриття загальних питань теоретичного курсу «Вступ до перекладознавства», його загальні положення, етапи перекладацького процесу, а також фактори, які впливають на процес перекладу.

Цілі курсу: ознайомлення з історією розвитку перекладознавства як наукового напрямку та основними перекладознавчими дефініціями; розгляд історичних особливостей перекладацького процесу, еволюції принципів та прийомів перекладу; вивчення видів, способів та жанрів перекладу; розкриття зв'язку перекладознавства з суміжними науками; формування початкових практичних навичок обробки тексту у процесі перекладу з англійської мови на українську.

4. Компетентності та результати навчання

Інтегральною компетентністю є здатність актуалізувати накопичені знання й уміння, використовувати їх у процесі реалізації своєї професійної діяльності для досягнення намічених цілей; і як сукупність вимог необхідних для вирішення професійних питань і завдань, що спираються на базову кваліфікацію фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти опановують **наступні компетентності:**

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції перекладознавства, уміти застосовувати їх у професійній діяльності технічного перекладача;
- здатність здійснювати лінгвістичний та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- вміння аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

та результати навчання:

- здатність організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- усвідомити структуру філологічної науки та її теоретичних основ;
- здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань технічного перекладу;

- використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

5. Організація навчання

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверть
		4
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90	90
Аудиторні заняття, з них:	40	40
Лекції	24	40
Практичні заняття	16	16
Самостійна робота, у тому числі при:	50	50
підготовці до аудиторних занять	20	20
підготовці до модульних контрольних робіт (екзамену)	9	9
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	21	21
Заходи семестрового контролю		підсумкова оцінка (семестрова) екзамен

Структура навчальної дисципліни

Лекційний курс (24 год.)

№з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Предмет перекладознавства Переклад як вид комунікативної діяльності і як її результат. Визначення поняття «теорія перекладу». Задачі теорії перекладу. Методи дослідження.	2
2	Перекладознавство як міждисциплінарна галузь науки. Переклад у сучасному світі. Загальна характеристика сучасної теорії перекладу.	2
3	Типи перекладу та типи відношень між частками перекладацького процесу. Жанрово-стилістична класифікація	2

	перекладів. Психолінгвістична класифікація перекладів. Теоретичний опис окремих видів перекладу.	
4	Способи опису процесу перекладу. Визначення процесу перекладу. Поняття моделі перекладу. Ситуативна модель перекладу. Трансформаційно-семантична модель перекладу.	2
5	Культурологічні та соціологічні аспекти перекладознавства. Поняття «мовної картини світу». Зв'язок соціальних та територіальних діалектів. Проблеми білінгвізму та мовної інтерференції.	2
6	Загальна теорія перекладу та її завдання. Напрямки загальної теорії перекладу. Прескриптивна та дискриптивна теорії перекладу. Основні види нормативних вимог. Норма еквівалентності перекладу. Жанрово-стилістична норма перекладу. Прагматична норма перекладу. Роль нормативних вимог в оцінці якості перекладу. Поняття адекватного, еквівалентного, точного, буквального і вільного перекладу.	2
7	Перекладацька еквівалентність. Типи перекладацької еквівалентності. Характеристика еквівалентності першого, другого та третього типів. Основні види семантичного варіювання в рамках третього типу еквівалентності. Роль функціонально-ситуативного змісту вислову в досягненні еквівалентності при перекладі	2
8	Прагматичні аспекти перекладу. Поняття прагматичного потенціалу тексту. Залежність перекладу від прагматичної спрямованості оригіналу. Типи прагматичної адаптації.. Прагматична адаптація тексту перекладу.	2
9	Типи перекладацьких трансформацій. Поняття перекладацької трансформації. Транскрипція і транслітерація. Калькування. Лексико-семантичні заміни. Синтаксичне уподібнення. Розчленовування і об'єднання речень. Граматичні заміни. Антонімічний переклад. Експлікація та компенсація.	2
10	Основи теорії перекладацьких відповідностей. Класифікація видів відповідностей та способів їх взаємодії з лінгвістичним і ситуативним контекстом. Принципи класифікації відповідностей. Одиничні і множинні відповідності. Поняття і види контексту. Поняття оказіональної відповідності та без	2

	еквівалентні лексичні і граматичні одиниці.	
11	Переклад як евристичний процес. Етапи перекладацького процесу та техніка перекладу. Поняття мінімальної одиниці перекладацького опроцесу. Принципи перекладацької стратегії. Технічні прийоми перекладу. Прийом переміщення лексичних одиниць. Прийом лексичних додавань. Прийом опущення. Використання послівного перекладу в перекладацькому процесі.	2
12	Особливості перекладу науково-технічних і газетно-інформаційних текстів. Лексичні особливості науково-технічних матеріалів. Граматичні особливості науково-технічних матеріалів. Лексико-граматичні особливості англійських газетно-інформаційних матеріалів. Мовна специфіка газетних заголовків.	2

Практичні заняття 16 год.

№	Тема та її зміст	Годин	Захід модульного контролю
1	Специфіка та творчий характер перекладацької діяльності. Переклад і двомовність. Переклад як процес діяльності перекладача/ тлумача. Перші спроби перекладацької діяльності.	2	повідомлення, контроль усних відповідей.
2	Переклад у стародавньому світі. Переклад в епоху Середньовіччя та Відродження. Переклад періоду класицизму та просвітительства (VIII ст.). Переклад епохи романтизму (кінець 1830 рр. XIX ст.)	2	повідомлення, контроль усних відповідей.
3	Перекладознавство як наука. Типологізація перекладів. Предмет вивчення перекладознавства. Визначення поняття „переклад”. Галузі перекладознавства. Типи та види перекладу за характером, формою та засобом. Зв’язок перекладознавства з іншими філологічними науками.	2	повідомлення, контроль усних відповідей.
4	Стилізація і модернізація перекладу.	2	дискусія.

	Поняття прагматичного потенціалу тексту. Чорновий, робочий та офіційний переклад. Передача в перекладі комунікативного ефекту оригіналу.		
5	Класифікація смислових помилок у перекладі. Градація помилок, заснована на ступені спотворення змісту оригіналу при перекладі. Види помилок і правок тексту та робота редактора з ними.	2	повідомлення, контроль усних відповідей.
6	Типи перекладацької еквівалентності. Основні концепції перекладацької еквівалентності. Проблема еквівалентності у світлі сучасної теорії перекладу. Рівні еквівалентності.	2	повідомлення, контроль усних відповідей.
7	Термінологічні проблеми перекладу спеціальних текстів. Лексичні особливості науково-технічних матеріалів. Граматичні особливості науково-технічних матеріалів. Прийоми перекладу термінів.	2	дискусія.
8	Принципи опису лексичних і граматичних відповідностей та фразеологізмів. Перекладацькі відповідності одиницям ПМ різних рівнів. Одичинні і множинні відповідності. Поняття і види контексту. Поняття оказіональної відповідності та безеквівалентні лексичні і граматичні одиниці.	2	тестування

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях (21 год.)

№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Перекладознавство у Франції та Германії.	3
2	Текстологічні аспекти перекладознавства.	3
3	Аналіз текстів для перекладу.	6
4	Правила збереження національної та стилістичної своєрідності оригіналу при перекладі.	3

5	Особливості виразних засобів при перекладі англомовної суспільно-політичної літератури.	3
6	Типи скорочень в англійській мові в текстах загально-технічного та металургійного змісту.	3

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни «Вступ до перекладознавства». Мета самостійної роботи студентів у поза аудиторний час – оволодіти теоретичними знаннями з дисципліни «Вступ до перекладознавства», використати їх у перекладі фактичного матеріалу, зрозуміти еквівалентність та адекватність перекладу різностильових текстів, застосувати різні способи та прийоми перекладу на практичних заняттях. У процесі самостійної роботи формуються навички студентів та можлива їх майбутня зацікавленість займатися науковою працею на ниві перекладознавства, на основі поєднання практики і теорії відбувається аналітичний розгляд наукових публікацій, підготовка доповіді з певної теми.

Самостійна робота з курсу передбачає наступні види роботи:

- вивчення кожної теми лекційного курсу за навчально-методичною літературою;
- підготовку до лекційних та практичних занять;
- опрацювання матеріалу розділів, які не викладаються на лекціях за допомогою рекомендованої літератури та електронних ресурсів;
- виконання перекладацького аналізу текстів різних жанрів та стилів;
- вивчення словника лінгвістичних та перекладознавчих термінів;
- виконання тестових завдань;
- підготовку до обговорення теоретичних питань;
- підготовку до контрольних робіт;
- підготовку до екзамену.

7. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Видами контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль (усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, дискусії на практичних заняттях);
- модульний контроль (виконання модульної контрольної роботи, яка охоплює матеріал змістового модуля);
- семестровий (підсумковий) контроль у формі екзамену (екзаменаційна робота, яка охоплює матеріал усього курсу) наприкінці останньої чверті вивчення дисципліни.

Основними заходами (формами) контролю знань є:

- реферативне опрацювання тем, які не викладаються на лекціях;
- модульна контрольна робота;
- захист модульного індивідуального завдання для самостійного опрацювання;
- екзамен.

Критерії оцінок

Кількість балів за виконання завдань										
0..34	35...59	60...63	64...68	69...73	74...79	80...85	86...89	90...93	94...97	98...100
Оцінка										
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Незадовільно		Задовільно			Добре			Відмінно		
Критерії оцінювання завдань відкритого типу										
матеріал не засвоєно; не відповідає мінімальним критеріям.	Знання нижче середнього рівня; допущено неточності, грубі помилки.			Знання середнього рівня, допущено кілька суттєвих помилок.			Відмінне виконання, лише одна / незначна кількість несуттєвих помилок.			

Підсумкова контрольна робота оцінюється за 100-бальною шкалою:

Бали за активність на практичних заняттях (1-5 балів залежно від виду активності: доповнення, аргументація, доповідь та якості виконання самостійної роботи: переклад англomовного тексту) зараховуються додатково до балів підсумкової контрольної роботи.

Зразок завдань підсумкової контрольної роботи:

1. Дайте визначення термінам.

(Кількість балів – 20)

- А) Конкретизація.
- Б) Норма перекладу.
- В) Послідовний переклад.
- Г) Транслітерація.

2. Назвіть основні типи граматичних трансформацій.

(Кількість балів – 2)

- А) Об'єднання речень.
- Б) Граматичні заміни.
- В) Синтаксичне уподібнення (дослівний апереклад).
- Г) Компенсація.

3. Назвіть основні процеси формування термінів.

(Кількість балів – 2)

4. Як називається лексико-граматична трансформація, при якій заміна стверджувальної форми в оригіналі на заперечну у перекладі або, навпаки, супроводжується заміщенням лексичної одиниці іноземної мови на одиницю рідної мови з протилежним значенням.

(Кількість балів – 1)

5. Перекладіть виділені у реченнях слова.

(Кількість балів – 18)

1. Beauty is **dramatic** power.
2. There is a **popular** tendency to portray congressmen as men who are working themselves to death.
3. They staged "**Arabian Nights**" last year.
4. A general strike is one which affects an entire **industry**, an entire locality or a whole country.
5. The meeting expressed the hope that the remaining points of **differences** would be settled.
6. **Formally** the balloting takes place in December.

6. Перекладіть текст на рідну мову та знайдіть в оригіналі стилістичні фігури.

(Кількість балів – 18)

She sat down on the bed. "I wanted it so much," she said "I don't know why I wanted it so much. I wanted that poor kitty. It isn't any fun to be a poor kitty out in the rain." George was reading again. She went over and sat in front of the mirror of the dressing table looking at herself with the hand glass. She studied her profile, first one side and then the other. Then she studied the back of her head and her neck.

"Don't you think it would be a good idea if I let my hair grow out?" she asked, looking at her profile again.

Питання до підсумкового контролю знань

1. Практична необхідність та теоретичні передумови виникнення теоретичного перекладознавства.
2. Предмет лінгвістичного перекладознавства
3. Методи та завдання лінгвістичного перекладознавства.
4. Перекладознавство як наука. Основні положення теорії перекладу.
5. Історія перекладознавчої науки в Європі взагалі та в Україні зокрема.
6. Сучасні принципи адекватного/вірного письмового та усного перекладу.
7. Поняття та типи еквівалентності в перекладознавстві.
8. Стилзація і модернізація перекладу. Поняття прагматичного потенціалу текста. Методологічні проблеми перекладознавства.
9. Правила збереження національної та стилістичної своєрідності оригіналу при перекладі.
10. Функції мови. Переклад як засіб реалізації комунікативної функції мови.
11. Анотаційний, реферативний, підрядковий види перекладу.
12. Типи перекладацьких трансформацій та їх застосування до перекладу текстів різних функціональних стилів мови.
13. Проблеми науково-технічного перекладу.
14. Способи перекладу реалій та безеквівалентної лексики.
15. Неологізми як перекладознавча проблема.
16. Сучасні принципи адекватного/вірного письмового та усного перекладу.
17. Термінологічні проблеми перекладу спеціальних текстів.
18. Принципи опису лексичних і граматичних відповідностей та фразеологізмів.
19. Етапи перекладацького процесу.
20. Учасники процесу перекладу як суб'єктивний чинник перекладу.

8. Політика курсу

Вивчення курсу «Вступ до перекладознавства» потребує: систематичного відвідування лекційних та практичних занять; виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до практичних занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Курс читається українською та англійською мовами.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення практичного та теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з перекладознавчих джерел, знання основних лінгвістичних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповіді здобувача повинні демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

У разі пропуску занять або контрольних заходів (з поважної причини або без неї) здобувач вищої освіти повинен має відпрацювати їх в позаурочний час, у консультативні години. При наявності не зарахованих попередніх модулів здобувач вищої освіти допускається до складання контрольних заходів з подальших модулів. Модульні контрольні роботи як заходи контролю проводяться протягом двох останніх тижнів чверті після завершення аудиторних занять. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану (залікової книжки) здобувача освіти, оцінка виставляється за 12-бальною шкалою та національною (5, 4, 3).

9. Рекомендована література

Основна

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. Львів, 1989.
2. Казакова Т.А. Практические основы перевода. – СПб: Лениздат; Изд-во «Союз», 2003.
3. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. – М., 2004.
4. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. М., Международные отношения. 1973.
5. Корунець І.Б. A Course in the Theory and Practice of Translation. Київ, 1986.
6. Коптилов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ, Вища школа, 1982.
7. Кундзіч О. Творчі проблеми перекладу. К., 1975.
8. Левый И. Искусство перевода. М., 1974.
9. Мірам Г.Є., Дейнеко В.В. Основи перекладу. – К: Ніка – Центр, 2002.
10. Пумпянский А.Л. Введение в практику перевода научной и технической литературы на английском языке. Наука, 1965.
11. Паршин А.Н. Теория и практика перевода. – СПб.: СГУ, 1999.
- Федоров А.В. Основы общей теории перевода. М., Высшая школа, 1983.

Додаткова література та інші джерела

1. Бархударов В.Н. Язык перевода. М., 1975.
2. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М., Высшая школа, 1986.
3. Флорин С.В. Муки переводческие. М., Высшая школа, 1983.
4. Федоров А.В. Искусство перевода и жизнь литературы. М., 1982.
5. Мірам Г. Переводные картинки, Київ, 2001.
6. Алексеев И.С. Профессиональный тренинг переводчика. – СПб: Лениздат; Изд-во «Союз», 2003.
7. Латишев Л.К., Семенов А.Л. Перевод: теория, практика и методика преподавания. – М.: Академия, 2003.
8. Рильский М.Т. Мистецтво перекладу. К., 1975.

10. Кодекс академічної доброчесності

Згідно кодексу академічної доброчесності, прийнятому колективом студентів та співробітників Національної металургійної академії України (НМетАУ), який знаходиться у відкритому доступі на сайті академії за посиланням: <https://nmetau.edu.ua/file/kodeks.pd> , здобувачі освіти мають самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилаються на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право.

За порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із навчального закладу.

Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас як особистим обов'язком кожного так і спільною справою колективу загалом.

Неприйнятними у навчальній та науково-дослідницькій діяльності для студентів є: плагіат (навмисне чи усвідомлене оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань) та шахрайство, а саме: фальсифікація або фабрикація інформації, наукових результатів та наступне використання їх в академічній роботі; підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо); використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо); списування (реплікація) при складанні будь-якого виду підсумкового або поточного контролю.

Здобувачі освіти зобов'язані знати цей Кодекс. Незнання або нерозуміння норм Кодексу саме по собі не є виправданням неетичної поведінки.